

STORTINGET

Innst. 223 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:83 S (2022–2023)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård og Grete Wold om en oppussingsplan for Skole-Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge kvaliteten på og utarbeide et system for jevnlig oppfølging av skolebygg og fysisk læringsmiljø for alle norske elever i grunnopplæring og videregående opplæring og komme tilbake til Stortinget på egnet vis innen utgangen av 2023 med resultatet og forslag til tiltak, herunder hvordan retten i opplæringsloven § 9 A-7 andre ledd kan sikres, og en strategi for forbedring av skolebygg og fysisk læringsmiljø. Universell utforming skal være et grunnleggende hensyn i strategien.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Steinar Krogstad, Sigurd Myrvoll, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes og Jan Tore Sanner, fra Senterpartiet, Maren

Grøthe og Aud Hove, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til representantforslaget.

Kunnskapsminister Tonje Brenna har uttalt seg om forslaget i brev av 2. februar 2023. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen viser til at det ble invitert til skriftlig høring i saken med mulighet for å komme med innspill innen 9. februar 2023. Det har i alt kommet 11 skriftlige innspill til komiteen.

Komiteen viser til at skolebygg er et kommunalt ansvar. Komiteen uttrykker likevel bekymring for funnene i rapporten det vises til i representantforslaget. Komiteen viser til opplæringsloven § 9 A-7 og understreker viktigheten av at elevene har gode og forsvarlige skolebygg for å sikre best mulig læring i et sunt innemiljø.

Komiteen viser videre til statsrådets uttalelse, der hun viser til at det er kommunene som fører tilsyn med at forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. blir overholdt, og at det er statsforvalteren som fører tilsyn med at reglene i opplæringsloven blir oppfylt. Komiteen viser også til statsrådets kommentar om rentekompensasjonsordning, hvor hun svarer at dette er noe som avhenger av det økonomiske handlingsrommet, og derfor noe man eventuelt må komme tilbake til i de årlige budsjettprosessene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, mener at alle barn og elever i hele Norge skal ha et godt fysisk skolemiljø som legger grunnlag for god trivsel, læring og inkludering. Det følger av opplæringsloven § 9

A-7 at skolene skal bygges, tilrettelegges og drives slik at det tas hensyn til tryggheten, helsen, trivselen og læringen til elevene.

Flertallet er ikke fornøyd med at mange skolebygg er i for dårlig tilstand. Samtidig er skolebygg et kommunalt ansvar. Det er kommunen som skal føre tilsyn med at forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. blir fulgt, og det er statsforvalteren som fører tilsyn med at reglene i opplæringsloven følges. Det følger av likestillings- og diskrimineringsloven at alle elever har rett til et lærested som er tilpasset behovene deres, og at skolene skal innredes slik at det blir tatt hensyn til elever med funksjonsnedsettelser. Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. fastsetter nærmere krav til universell utforming.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil påpeke at den forrige rentekompensasjonordningen for skole- og svømmeanlegg vedtatt i 2002 ble avvirket av den forrige regjeringen i 2016. Dagens regjering styrker kommuneøkonomien og gir rentekompensasjon for investeringer i skolebygg som det er gitt tilsagn om for perioden 2002–2016. En reetablering av en rentekompensasjonsordning eller en tilskuddsordning vil avhenge av det økonomiske handlingsrommet og er noe regjeringen må komme tilbake til i de årlige budsjettprosessene. Samtidig har regjeringen sammen med Sosialistisk Venstreparti de siste to årene gitt kommunene et økonomisk løft, slik at kommunene har et større handlingsrom for å bedre tilstanden på de lokale skolebyggene.

Disse medlemmer finner det derfor ikke hensiktsmessig å kartlegge norske skolebygg og utarbeide en strategi eller et nasjonalt system for oppfølging.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til vedlikeholdsbehovet som finnes i skolebygningsmassen rundt omkring i Norge. Dette medlem mener imidlertid at en kartlegging eller rapport om utfordringen ikke løser utfordringen. Det er kommunene og fylkeskommunene som har ansvaret for vedlikehold av sine skolebygninger, og som kjenner til behovet, og istedenfor å utarbeide en nasjonal tilstandsrapport ønsker dette medlem å være med og foreslå løsninger og tilrettelegge for at staten kan hjelpe kommunene og fylkeskommunene med å ta igjen vedlikeholdsetterslepet. Dette medlem vil vise til den tidligere ordningen med rentefrie lån fra staten til kommunene for å pusse opp skolebygg.

Dette medlem vil derfor stemme imot forslaget og istedenfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag om å gjeninnføre ordningen med rentefrie lån til vedlikehold av skolebygg.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til representantforslaget og mener det er helt nødvendig å sette i gang en oppussingsplan for Skole-Norge. Disse medlemmer viser til at det i dag er over 800 skolebygg som er i kritisk forfatning. Disse medlemmer ønsker å understreke at dårlig inneklima på skolene fører til dårligere trivsel samt mindre læring for elevene, og det fører til dårlig trivsel også blant de ansatte. Disse medlemmer mener at en investering i bedre lokaler er helt nødvendig for økt trivsel og økt læring. Det er viktig for å bedre hverdagen til både ansatte og elever.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge kvaliteten på og utarbeide et system for jevnlig oppfølging av skolebygg og fysisk læringsmiljø for alle norske elever i grunnopplæring og videregående opplæring og komme tilbake til Stortinget på egnet vis innen utgangen av 2023 med resultatet og forslag til tiltak, herunder hvordan retten i opplæringsloven § 9 A-7 andre ledd kan sikres, og en strategi for forbedring av skolebygg og fysisk læringsmiljø. Universell utforming skal være et grunnleggende hensyn i strategien.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener det er veldig viktig å sikre et trygt og godt fysisk læringsmiljø for elevene og arbeidsmiljø for lærerne og andre ansatte i skolen. Funnene i Multiconsults rapport er alvorlige og krever at det gjennomføres tiltak for å bedre kvaliteten på skolebyggene, og i særdeleshet ventilasjonssystemene, for å sikre et godt og helsefremmende inneklima.

Disse medlemmer viser til at tilstanden på skolebygg er et kommunalt ansvar, og at det derfor er kommunene og fylkeskommunene som har behov for å kartlegge kvaliteten på sin bygningsmasse og å ha systemer for oppfølging av skolebygg og det fysiske læringsmiljøet. Disse medlemmer er kjent med at mange kommuner og fylkeskommuner allerede har slike systemer, som for eksempel skolebehovsplaner som prioriterer tiltak på skolebygg i den enkelte kommune.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener det ikke er riktig at regjeringen skal lage systemer for oppfølging av skolebygg som er i kommunalt eie, men at det er relevant å sikre at kommunene og fylkeskommunene selv har slike systemer.

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommunene og fylkeskommunene for å få en bedre oversikt over vedlikeholdsetterslep og tilstand ved norske skole-

bygg og sikre at kommunene og fylkeskommunene har systemer for kartlegging og oppfølging av kvaliteten på skolebygg.»

Dette medlem mener det er viktig at kommunene og fylkeskommunene prioriterer vedlikehold og oppgradering av skolebygg i sine budsjetter, og ser samtidig med interesse på nasjonale tiltak som kan gjøre at kommunene og fylkeskommunene har gode rammer for å gjøre slike prioriteringer. Dette hører likevel hjemme i de årlige budsjettprosessene, og dette medlem ser derfor fram til å se hvordan Sosialistisk Venstreparti prioriterer skole og fysisk læringsmiljø i forhandlingene om revidert nasjonalbudsjett og statsbudsjettene i årene framover.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag om å gjeninnføre ordningen med rentefrie lån til vedlikehold av skolebygg.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen kartlegge kvaliteten på og utarbeide et system for jevnlig oppfølging av skolebygg og fysisk læringsmiljø for alle norske elever i grunnsopplæring og videregående opplæring og komme tilbake til Stortinget på egnet vis innen utgangen av

2023 med resultatet og forslag til tiltak, herunder hvordan retten i opplæringsloven § 9 A-7 andre ledd kan sikres, og en strategi for forbedring av skolebygg og fysisk læringsmiljø. Universell utforming skal være et grunnleggende hensyn i strategien.

Forslag fra Venstre:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommunene og fylkeskommunene for å få en bedre oversikt over vedlikeholdsetterslep og tilstand ved norske skolebygg og sikre at kommunene og fylkeskommunene har systemer for kartlegging og oppfølging av kvaliteten på skolebygg.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:83 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård og Grete Wold om en oppussingsplan for Skole-Norge – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 14. mars 2023

Hege Bae Nyholt

leder

Himanshu Gulati

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/226-

2. februar 2023

Representantforslag nr. 83 S (2022-2023)

Jeg er opptatt av at det fysiske skolemiljøet for barn og elever i hele Norge skal være godt. Det er, som representantene viser til, grunnleggende for trivsel, læring og inkludering. Jeg er ikke fornøyd med at tilstanden i mange skolebygg er for dårlig. Det er samtidig viktig for meg å understreke at skolebygg er et kommunalt ansvar.

Det følger av opplæringsloven § 9 A-7 at skolene skal bygges, tilrettelegges og drives slik at det tas hensyn til tryggheten, helsen, trivselen og læringen til elevene. Bestemmelsen slår også fast at det fysiske miljøet i skolen skal være i samsvar med de faglige normene som fagmyndigheten til enhver tid tilrår, og at dersom enkelte forhold ved skolen avviker fra disse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel er tilfredsstillende. Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. fastsetter nærmere krav til det fysiske miljøet til skolen, inkludert krav til utforming, innredning, inneklima, luftkvalitet, belysning og lydforhold. Kommunen skal føre tilsyn med at forskrift om miljø og helse i barnehager og skoler mv blir overholdt, og statsforvalteren fører tilsyn med at reglene i opplæringsloven oppfylles.

Likestillings- og diskrimineringsloven stiller krav om at alle private og offentlige virksomheter som retter seg mot allmennheten skal være universelt utformet. Det følger av opplæringsloven § 9 A-7 tredje ledd at alle elever har rett til en arbeidsplass som er tilpasset behovene deres, og at skolen skal innredes slik at det blir tatt hensyn til elever med funksjonsnedsettelse. Krav til universell utforming er også tydelig forankret i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Multiconsult har i notatet som forslagsstillerne viser til estimert et vedlikeholdsbehov på 96 mrd. kroner med hensyn til inneklime for skolebygg. Det er stor variasjon mellom kommuner/fylker, og spesielt fra skole til skole.¹

Den forrige rentekompensasjonsordningen for skole- og svømmeanlegg fra 2002, ble avvirket under den borgerlige regjering i 2016. Regjeringen styrker kommuneøkonomien og gir rentekompensasjon for investeringer i skolebygg som det er gitt tilsagn for i perioden 2002-16. Om vi skal reetablere en rentekompensasjonsordning, eller en tilskuddsordning, vil avhenge av det økonomiske handlingsrommet, og er noe må vi komme tilbake til i de årlige budsjettprosessene.

I dagens situasjon er det ikke hensiktsmessig å kartlegge norske skolebygg og utarbeide en strategi eller et nasjonalt system for oppfølging.

Med hilsen

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

¹ Notat fra Multiconsult 31.5.2022 om tilstand skolebygg. Oppdragsgiver er FUG.

